परिशिष्टे

उद्बोधन

परिशिष्ट ३ 'अ'

शिक्षणक्रमाच्या मुख्य संपर्कसत्रांच्या कार्यक्रमपत्रिका

३.१ प्रथम संपर्कसत्र

तासिका	उद्बोधन		दिवस १	२	३	४	५	६	७	८	९	१०	११	१२
१.	नोंदणी व साहित्य वाटप वाटप	पाठ्यक्रम ४ ची माहिती	सूक्ष्म अध्यापनाची तात्त्विक भूमिका	अप्रगत कौशल्य निदान	मा.शास्त्र प्रयोग-१	कौशल्य-१ R.T.	मा.शास्त्र प्रयोग-२	कौशल्य-२ R.T.	मा.शास्त्र प्रयोग-३	कौशल्य-३ R.T.	मा.शास्त्र प्रयोग-४	कौशल्य-४ R.T.	मा.शास्त्र प्रयोग-५	कौशल्य-५ R.T.
२.	नोंदणी व साहित्य वाटप वाटप	पाठ्यक्रम ४ ची माहिती	सूक्ष्म अध्यापनाची तात्त्विक भूमिका	अप्रगत कौशल्य निदान	मा.शास्त्र प्रयोग-१	कौशल्य-१ R.T.	मा.शास्त्र प्रयोग-२	कौशल्य-२ R.T.	मा.शास्त्र प्रयोग-३	कौशल्य-३ R.T.	मा.शास्त्र प्रयोग-४	कौशल्य-४ R.T.	मा.शास्त्र प्रयोग-५	कौशल्य-५ R.T.
३.	स्वागत व कृतिसत्राचे उद्घाटन	पाठ्यक्रम ५ ची माहिती	सूक्ष्म अध्यापन कार्यवाहीची माहिती	अप्रगत कौशल्य निश्चिती	प्रात्यक्षिक १ ची माहिती	कौशल्य-१ R.T.	ग्रंथालय वापर	कौशल्य-२ R.T.	प्रात्यक्षिक २ ची माहिती	कौशल्य-३ R.T.	स्वाध्याय विषयक माहिती	कौशल्य-४ R.T.	अन्य माहिती	कौशल्य-५ R.T.
मधली सुट्टी														
४.	शिक्षणक्रमाची उद्दिष्टे, स्वरूप व कार्यवाही	पाठ्यक्रम १ ची माहिती	अप्रगत कौशल्य निदान	कौशल्य १ तात्त्विक माहिती	कौशल्य-१ T	कौशल्य-२ तात्त्विक माहिती	कौशल्य-२	कौशल्य-३ तात्त्विक माहिती	कौशल्य-३ T	कौशल्य-४ तात्त्विक माहिती	कौशल्य-४ T	कौशल्य-५ तात्त्विक माहिती	कौशल्य-५ T	पुढील कृतीबाबत माहिती
५.	शिक्षणक्रमाची उद्दिष्टे, स्वरूप व कार्यवाही	पाठ्यक्रम २ ची माहिती	अप्रगत कौशल्य निदान	कौशल्य १ दिग्दर्शन	कौशल्य-१ T	कौशल्य-२ दिग्दर्शन	कौशल्य-२ T	कौशल्य-३ दिग्दर्शन	कौशल्य-३ T	कौशल्य-४ दिग्दर्शन	कौशल्य-४ T	कौशल्य-५ दिग्दर्शन	कौशल्य-५ T	शंका-समाधान
६.	केंद्रावरील उपलब्ध सेवासुविधांची माहिती, ग्रंथालय माहिती व भेट	पाठ्यक्रम- ची माहिती	अप्रगत कौशल्य निदान	पाठनियोजन विषयक माहिती	कौशल्य-१ T	पाठनियोजन विषयक माहिती	कौशल्य-२ T	पाठनियोजन विषयक माहिती	कौशल्य-३ T	पाठनियोजन विषयक माहिती	कौशल्य-४ T	पाठनियोजन विषयक माहिती	कौशल्य-५ T	समारोप

३.२ द्वितीय संपर्कसत्र (बी.एड.)

द्वितीय संपर्कसत्र (बी. एड्)

कृतिसत्र दिवस - २०
प्रत्येक तासिका - ५५ मिनिटांची

तासिका	दिवस १	२	३	४	५	६	७	८	९	१०
१.	स्वागत,कृतिसत्राची उद्दिष्टे व रूपरेषा	पाठ्यक्रम १ चे संमंत्रण	पाठ्यक्रम १ चे संमंत्रण	पाठ्यक्रम १ चे संमंत्रण	पाठ्यक्रम २ चे संमंत्रण	पाठ्यक्रम २ चे संमंत्रण	पाठ्यक्रम २ चे संमंत्रण	पाठ्यक्रम ३ चे संमंत्रण	पाठ्यक्रम ३ चे संमंत्रण	पाठ्यक्रम ३ चे संमंत्रण
२.	स्वागत, कृतिसत्राची उद्दिष्टे व रूपरेषा	सरावपाठ नियोजन घटक नियोजन व घटक चाचणी, तात्त्विक माहिती	मा.शास्त्र प्रयोग -६-	मा.शास्त्र प्रयोग -७-	मा.शास्त्र प्रयोग -८-	मा.शास्त्र प्रयोग -९-	मा.शास्त्र प्रयोग -१०-	प्रात्यक्षिक ४,५ व ६ ची माहिती	समाजसेवा तात्त्विक माहिती	समाजसेवा
३.	सरावपाठ नियोजन सोदाहरण चर्चा व दिग्दर्शन	सरावपाठ नियोजन घटक नियोजन व घटक चाचणी, तात्त्विक माहिती	मा.शास्त्र प्रयोग -६-	मा.शास्त्र प्रयोग -७-	मा.शास्त्र प्रयोग -८-	मा.शास्त्र प्रयोग -९-	मा.शास्त्र प्रयोग -१०-	प्रात्यक्षिक ७,८,९व व १० ची माहिती	समाजसेवा तात्त्विक माहिती	समाजसेवा
मधली सुट्टी										
४.	सरावपाठ नियोजन सोदाहरण चर्चा व दिग्दर्शन	दिग्दर्शन पाठाची माहिती	दिग्दर्शन पाठ	दिग्दर्शन पाठ	पाठ नियोजन, घटक नियोजन व घटक चाचणी, चर्चा व गटकार्य	पाठ नियोजन, घटक नियोजन व घटक चाचणी, चर्चा व गटकार्य	पाठ नियोजन, घटक नियोजन व घटक चाचणी, चर्चा व गटकार्य	पाठ नियोजन, घटक नियोजन व घटक चाचणी, चर्चा व गटकार्य	पाठ नियोजन, घटक नियोजन व घटक चाचणी, चर्चा व गटकार्य	पाठ नियोजन, घटक नियोजन व घटक चाचणी, चर्चा व गटकार्य
५.	प्रात्यक्षिक १,२ व स्वाध्याय सादरीकरण	दिग्दर्शन पाठ	दिग्दर्शन पाठ	दिग्दर्शन पाठ	पाठ नियोजन, घटक नियोजन व घटक चाचणी, चर्चा व गटकार्य	पाठ नियोजन, घटक नियोजन व घटक चाचणी, चर्चा व गटकार्य	पाठ नियोजन, घटक नियोजन व घटक चाचणी, चर्चा व गटकार्य	पाठ नियोजन, घटक नियोजन व घटक चाचणी, चर्चा व गटकार्य	पाठ नियोजन, घटक नियोजन व घटक चाचणी, चर्चा व गटकार्य	पाठ नियोजन, घटक नियोजन व घटक चाचणी, चर्चा व गटकार्य
६.	प्रात्यक्षिक १,२ व स्वाध्याय सादरीकरण	दिग्दर्शन पाठ	दिग्दर्शन पाठ	दिग्दर्शन पाठ	पाठ नियोजन, घटक नियोजन व घटक चाचणी, चर्चा व	पाठ नियोजन, घटक नियोजन व घटक चाचणी, चर्चा व	पाठ नियोजन, घटक नियोजन व घटक चाचणी, चर्चा व	पाठ नियोजन, घटक नियोजन व घटक चाचणी, चर्चा व	पाठ नियोजन, घटक नियोजन व घटक चाचणी, चर्चा व	पाठ नियोजन, घटक नियोजन व घटक चाचणी, चर्चा व

तासिका	दिवस ११	१२	१३	१४	१५	१६	१७	१८	१९	२०
१.	पाठ्यक्रम ४ चे	पाठ्यक्रम ४ चे संमंत्रण	पाठ्यक्रम ४ चे संमंत्रण	पाठ्यक्रम ४ चे संमंत्रण	पाठ्यक्रम ५ चे संमंत्रण	पाठ्यक्रम ५ चे संमंत्रण	पाठ्यक्रम ५ चे संमंत्रण	सहशालेय उपक्रम तयारी	सहशालेय उपक्रम सादरीकरण	स्वाध्याय आढावा व वाटप
२.	समाजसेवा	समाजसेवा	समाजसेवा	समाजसेवा	कार्यानुभव तात्त्विक भाग	कार्यानुभव	ग्रंथालय वापर	सहशालेय उपक्रम तयारी	सहशालेय उपक्रम सादरीकरण	स्वाध्याय आढावा व वाटप
३.	समाजसेवा	समाजसेवा	समाजसेवा	समाजसेवा भाग	कार्यानुभव तात्त्विक	कार्यानुभव	ग्रंथालय वापर तयारी	सहशालेय उपक्रम सादरीकरण	सहशालेय उपक्रम व वाटप	ग्रंथालयाचा वापर
मधली सुट्टी										
४.	अभिरूप अध्यापन	अभिरूप अध्यापन	अभिरूप अध्यापन	अभिरूप अध्यापन	कार्यानुभव	कार्यानुभव प्रदर्शन	सहशालेय उपक्रम तयारी	सहशालेय उपक्रम तयारी	सहशालेय उपक्रम सादरीकरण	पुढील कृतिसत्र सूचना व अपेक्षा
५.	अभिरूप अध्यापन	अभिरूप अध्यापन	अभिरूप अध्यापन	अभिरूप अध्यापन	कार्यानुभव तात्त्विक भाग	सहशालेय उपक्रम तयारी	सहशालेय उपक्रम तयारी	सहशालेय उपक्रम सादरीकरण	सहशालेय उपक्रम सादरीकरण	समारोप
६.	अभिरूप अध्यापन	अभिरूप अध्यापन	अभिरूप अध्यापन	अभिरूप अध्यापन	कार्यानुभव	सहशालेय उपक्रम तात्त्विक भाग	सहशालेय उपक्रम तयारी	सहशालेय उपक्रम तयारी	सहशालेय उपक्रम सादरीकरण	समारोप

३.३ चौथे संपर्कसत्र

तृतीय संपर्कसत्र

कृतिसत्र दिवस - २०
प्रत्येक तासिका - ५५ मिनिटांची

तासिका	दिवस १	२	३	४	५	६	७	८
१.	स्वागत, कृतिसत्राची उद्दिष्टे व रूपरेषा	पाठ्यक्रम १ चे संमंत्रण	पाठ्यक्रम २ चे संमंत्रण	पाठ्यक्रम ३ चे संमंत्रण	पाठ्यक्रम ४ चे संमंत्रण	पाठ्यक्रम ५ चे संमंत्रण	(कौचिंग) छात्र अध्यापक पर्यवेक्षित अध्यापन सराव	प्रात्यक्षिकांचे वाटप
२.	स्वागत, कृतिसत्राची उद्दिष्टे व रूपरेषा	पाठ्यक्रम १ चे संमंत्रण	पाठ्यक्रम २ चे संमंत्रण	पाठ्यक्रम ३ चे संमंत्रण	पाठ्यक्रम ४ चे संमंत्रण	पाठ्यक्रम ५ चे संमंत्रण	(कौचिंग) छात्र अध्यापक पर्यवेक्षित अध्यापन सराव	प्रात्यक्षिकांचे वाटप
३.	प्रात्यक्षिक सादरीकरण	ग्रंथालयाचा वापर	ग्रंथालयाचा वापर	ग्रंथालयाचा वापर	पाठ्यक्रम ४ चे संमंत्रण	ग्रंथालयाचा वापर	(कौचिंग) छात्र अध्यापक पर्यवेक्षित अध्यापन सराव	प्रात्यक्षिकांचे वाटप
मधली सुट्टी								
४.	प्रात्यक्षिक सादरीकरण	पाठ्यक्रम १ चाचणी	पाठ्यक्रम २ चाचणी	पाठ्यक्रम ३ चाचणी	पाठ्यक्रम ४ चाचणी	पाठ्यक्रम ५ चाचणी	शैक्षणिक साधन प्रदर्शन	परीक्षेच्या तयारीबाबत माहिती
५.	प्रात्यक्षिक सादरीकरण	पूर्वतयारी १५ मि. परीक्षा ९०. मि. परीक्षोत्तर कृती १५ मि.	पाठ्यक्रम २ चाचणी	पाठ्यक्रम ३ चाचणी	पाठ्यक्रम ४ चाचणी	पाठ्यक्रम ५ चाचणी	शैक्षणिक साधन प्रदर्शन	शंकासमाधान
६.	पाठ्यक्रम १ चे संमंत्रण संमंत्रण	पाठ्यक्रम २ चे संमंत्रण	पाठ्यक्रम ३ चे संमंत्रण	पाठ्यक्रम ४ चे संमंत्रण	पाठ्यक्रम ५ चे मूल्यमापन	अंतीम प्रदर्शन	शैक्षणिक साधन माहिती	समारोप

प्रा. सौ. मंगल एस. पाटील
आझाद कॉलेज ऑफ एज्युकेशन,
सातारा.

परिशिष्ट ' ब '

प्रति,

____

विषय :– "प्रश्नावली भरून पाठवण्याबाबत."

महाशय,

मी आझाद कॉलेज ऑफ एज्युकेशन, सातारा येथे एम. फिल. (शिक्षणशास्त्र), प्रा. डॉ. कोळपे बी. ए. यांच्या मार्गदर्शनाखाली करीत आहे. माझ्या संशोधनाचा विषय "मुक्त विद्यापीठाच्या बी. एड्. शिक्षणक्रमाचा समीक्षात्मक अभ्यास" हा आहे. त्याकरीता यशवंतराव चव्हाण मुक्त विद्यापीठाच्या प्रशिक्षणार्थी करीता ही प्रश्नावली तयार केली आहे. ती आपण लवकरात लवकर भरून पाठवावी ही विनंती. आपणास भरपूर कामे, अडचणी आहेत. याची मला पूर्ण कल्पना आहे, परंतु आपण मला मदत करून संशोधनासाठी हातभार लावाल अशी मला खात्री आहे. आपण आपला खारीचा वाटा उचलून मला संशोधनासाठी बहुमोल सहकार्य कराल व शिक्षणशास्त्रासाठी चांगले योगदान द्याल अशी खात्री बाळगते.

आपली माहिती गोपनीय ठेवली जाईल व फक्त संशोधनासाठीच त्याचा उपयोग केला जाईल. याबद्दल शंका नसावी. कृपया लवकरात लवकर प्रश्नावली भरून पाठवावी ही कळकळीची विनंती.

तसदीबद्दल क्षमस्व ।

कळावे.

आ. विश्वासु

(सौ. मंगल श्रीधर पाटील)

विषयाचे नांव :- "मुक्त विद्यापीठाच्या बी.एड्. शिक्षणक्रमाचा समीक्षात्मक अभ्यास."

संशोधक :- प्रा.सौ.मंगला श्रीधर पाटील

मार्गदर्शक :- प्रा.डॉ.बी.ए.कोळपे

वैयक्तिक माहिती :-

1. गावाचे नांव ________________ तालुका ____________ जिल्हा ______________

प्रश्नावली भरणाऱ्याचे संपूर्ण नांव : ____________________________

शैक्षणिक पात्रता : ____________________________

शाळा : ____________________________

अध्यापनाचा अनुभव : ____________________________

अध्यापनाचा विषय : ____________________________

सेवांतर्गत प्रशिक्षण : ____________________________

2. सैध्दांतिक भाग :-

1. अभ्यासक्रमातील कोणता विषय अवघड आहे ? कां ?

____

____

2. अभ्यासक्रमातील कोणता भाग डी.एड.साठी झालेला आहे ? त्याचा बी.एड.साठी उपयोग होतो कां ?

____

____

3. पुस्तिकेत दिलेले संदर्भ ग्रंथ वाचता कां ? **होय / नाही.** ( )

असल्यास कोणते ?

विषय 1

2

3

वाचत नसल्यास का वाचत नाही ?

1. वेळ

2. पुस्तकात दिलेली माहिती पुरेशी

3. उपलब्ध होत नाहीत

4. इतर

4. पुस्तिकेतील भाषा सुबोध आहे कां ?

---

5. अभ्यास करताना वेळोवेळी येऊन प्राध्यापकांचे नार्गदर्शन घेता कां ? (होय / नाही)

---

6. अभ्यासासाठी निवांत जागा आहे कां ? होय / नाही

नसल्यास अभ्यास कसा करता ?

---

7. किती सत्रामध्ये अभ्यासक्रम पूर्ण करावयाचा आहे ?

किती सत्रे असावीत असे वाटते ?

---

8. सत्र सुट्टीमध्ये असल्याने कंटाळवाणे वाटते कां ? होय / नाही.

इतर कामांमधून पूर्णवेळ अभ्यासासाठी ~~देता~~ केव्हा देता ?

---

9. अभ्यास करताना कोणत्या अडचणी येतात ?

कारणे कोणती ?

2. ______________________________

त्यावर उपाय कोणते ? ______________________

1. ______________________________

2. ______________________________

10. बी.एड. अभ्यासक्रम सुट्टीत राबविला जात असल्याने विश्रांतीसाठी व इतर कौटुंबिक कामासाठी पुरेसा वेळ मिळतो कां ? **होय / नाही.**

____

11. सैध्दांतिक भागाचा प्रात्यक्षिकासाठी कांही उपयोग होतो कां ? **होय / नाही.**

____

3. <u>प्रात्यक्षिक भाग</u>

पाठयक्रम – (1)

1. पालक व विद्यार्थी ह्यांच्या गरजा व आकांक्षा यांचा (शैक्षणिक व सांस्कृतिक) अभ्यास अहवाल किती कालावधीत लिहिला ?

____

कालावधी पुरेसा आहे कां ? **होय / नाही.**

____

कोणत्या सुचना केल्या ?

____

____

<u>पाठयक्रम – (2)</u>

1. विद्यार्थ्यांच्या वृत्तइतिहासासाठी कोणत्या विद्यार्थ्याची निवड केली ?

कां ?

मुलाखात कोठे घेतली ?

मुलाखत घेत असताना कोणत्या अडचणी येतात ?

____

उपाय काय सुचवाल ?

---

2. विद्यार्थ्यांच्या अडचणी सोडवू शकता कां ? (होय / नाही) होय / नाही.

---

3. अडचणी सोडवण्यासाठी पालकांकडून कितपत सहकार्य मिळते ?

---

4. मानसशास्त्रीय प्रयोग घरी कोणतें केले ? व कॅालेजमध्ये कोणते केले ?

---

5. मानसशास्त्रीय प्रयोगांचा अध्यापन करताना उपयोग होतो कां ? होय / नाही.

होत असल्यास कसा ?

पाठयक्रम – 3

1. अंतर्गत चाचणीतील गुणांचे सांख्यिकीय विश्लेषण करण्यासाठी कोणत्या वर्गाची निवड केली? कां ?

---

2. मूल्यमापन कृतिसत्रामध्ये वार्षिक नियोजन, घटक चाचणी यांची कृतिसत्रे आयोजित केली जातात का ? (होय / नाही)

नसल्यास प्रात्यक्षिक कसे पूर्ण करता ?

---

3. घटक नियोजन करताना आपणाला कोणकोणत्या बाबींचा विचार करणे आवश्यक वाटते? कां?

पाठयक्रम – 4

1. अध्यापन पध्दतीसाठी कोणत्या पाठयपुस्तकाचे चिकित्सक परीक्षण केले ? कोणत्या मुद्दयांच्या आधारे ?

---

2. शैक्षणिक साधने तयार करण्यासाठी कोणते दोन विषय निवडले ? कां ?

त्या साधनांचा अध्यापनात वापर केला कां ? होय / नाही.

स्वतः साधने तयार केलीत की मित्राची मदत घेतली ?

पाठयक्रम – 5

1. पाठयक्रम पाचसाठी कोणत्या ऐच्छिक विषयाची निवड केली ?

---

2. कोणते प्रात्यक्षिक निवडले ?

कां ?

---

4. सूक्ष्म अध्यापन :–

1. सूक्ष्म अध्यापनाचे कृतिसत्र घेतले कां ? होय / नाही.

स्वरूप कसे होते ?

2. तुमच्या कौशल्यांचे प्राध्यापक निदान करत असताना, तुम्ही कोठे कमी पडला असे तुम्हाला वाटते ?

---

4. तुमची अप्रगत कौशल्ये कोणती ?

सापैकी चांगले कौशल्य कोणते विकसित झाले ?

---

5. सूक्ष्म अध्यापन पाठांचे दिग्दर्शन केले जाते कां ? होय / नाही

---

6. सूक्ष्म अध्यापन पाठांच्या तयारीला पुरेसा वेळ दिला जातो कां ? (होय / नाही.)

---

5. 5. सराव पाठ

1. नमुना सराव पाठाचे दिग्दर्शन केले जाते कां ? होय / नाही.

---

2. स्वत: अध्यापन करीत असलेल्या शाळेत सरावपाठ घेताना कोणत्या अडचणी येतात ?

---

3. केंद्रावरील सरावपाठ व शाळेतील सरावपाठ यामध्ये फरक कोणता ?

SHIVAJI UNIVERSITY LIBRARY KOLHAPUR

6. <u>सहाध्यायी पर्यवक्षित सरावपाठ</u>

1. सहाध्यायांच्या पाठांचे निरीक्षण करता कां ? **त्याकरिता कोणत्या साधनांचा वापर करता ?**

त्याकरिता कशाचा वापर करता ?

---

7. <u>अभिरूप अध्यापन</u> –

1. अभिरूप अध्यापनाचा पाठ घेतांना कोणत्या अडचणी येतात ?

---

2. प्रत्याभरणासाठी कालावधी पुरेसा मिळतो कां ? **होय / नाही.**

---

3. अभिरूप अध्यापनाचा अहवाल कसा लिहिला ?

---

8. <u>सहशालेय उपक्रम</u> –

1. कोणत्या सहशालेय उपक्रमात भाग घेतला ? त्याचा दैनंदिन अध्यापनात कितपत उपयोग **झाला ?** ~~होतो ?~~ आला ?

---

9. <u>समाजसेवा</u> :–

1. महाविद्यालयीन स्तरावर कोणते समजाकार्य करून घेतले ?

---

2. तुमच्या शाळेत तुमच्या विद्यार्थ्यांकडून कोणते समाजकार्य करून घेतले ? विद्यार्थ्यांचा सहभाग व प्रतिक्रिया कशी होती ?

---

3. तुम्हास दिलेल्या उपक्रमांपैकी विद्यार्थ्यांकडून समाजासाठी कोणता उपक्रम राबविला ?

10. कार्यानुभव :-

1. कार्यानुभवासाठी कोणत्या प्रात्यक्षिकाची निवड केली ? का ?

2. शिक्षक व्यवसायासाठी त्याचा कितपत उपयोग होतो ?

3. कार्यानुभवाचे प्रात्यक्षिक आर्थिकदृष्ट्या परवडणारे आहे का ? **होय / नाही.**

11. स्वाध्याय :-

1. स्वाध्यायांची तयारी कशी करता ?

2. कोणते स्वाध्याय लिहिले ?
   नावे द्या.

3. तिसऱ्या संपर्क सत्रात घेतल्या जाणाऱ्या चाचणी परीक्षेचा उपयोग झाला का ? ~~कोणता~~
   होय / नाही. झाला असल्यास कसा ?

परिशिष्ट ' क '

सौ. मंगल एस्. पाटील,
आझाद कॉलेज ऑफ एज्युकेशन,
सा ता रा.

प्रति,

- - - - - - - - - - -

विषय : ' प्रश्नावली भरून पाठविण्याबाबत '

महाशय,

मी आझाद कॉलेज ऑफ एज्युकेशन, सातारा येथे एम्. फिल्. (शिक्षणशास्त्र) करत आहे. प्रा. डॉ. कोळपे बी. ए. यांच्या मार्गदर्शनाखाली माझ्या संशोधनाचा विषय ' मुक्त विद्यापीठाच्या बी. एड्. शिक्षणक्रमाचा समीक्षात्मक अभ्यास ' हा आहे. त्याकरिता प्राध्यापकांसाठी ही प्रश्नावली तयार केली आहे. ती आपण लवकरात लवकर भरून पाठवावी ही विनंती. आपणांस भरपूर कामे आहेत याची मला पूर्ण कल्पना आहे. परंतु आपण मला मदत करून संशोधनासाठी हातभार लावाल ही विनंती. आपल्या मतांची संशोधिकेला संशोधनासाठी मदत होणार आहे. म्हणून बहुमोल सहकार्य कराल व शिक्षणशास्त्रासाठी चांगले योगदान द्याल अशी खात्री बाळगते.

कृपया लवकरात लवकर प्रश्नावली भरून पाठवावी, ही कळकळीची विनंती.
तसदीबद्दल क्षमस्व. .
कळावे.

आपली विश्वासू,

(सौ. मंगल श्रीधर पाटील)

विषयाचे नांव : "मुक्त विद्यापीठाच्या बी.एड. शिक्षणक्रमाचा समीक्षात्मक अभ्यास."

संशोधक : प्रा.सौ.मंगल एस. पाटील

मार्गदर्शक : प्रा.डॉ.बी.ए.कोळपे

1. प्रश्नावली भरण्यासाठी सूचना :

1. कृपया प्रश्नावली काळजीपूर्वक वाचा.
2. आपले मत होय / नाही स्वरूपात रिकाम्या जागेत (✓) खूण करा.
3. प्रश्नासमोर पंचबिंदू श्रेणी असेल तर त्या रकान्यात आपले मत (✓) खूण करून नमूद करा.
4. आपले उपाय विस्तृत स्वरूपात सूचना.

2. <u>सर्वसाधारण माहिती</u> :-

1. शिक्षक प्रशिक्षकाचे नांव :
2. महाविद्यालयाचे नांव :
3. शिक्षक प्रशिक्षकाची शैक्षणिक पात्रता :

B.A. ( ) B.Sc. ( ) M.A. ( )
M.Sc. ( ) B.Ed. ( ) M.Ed. ( ) M.Phil( )
Ph.D.( )

4. अध्यापनाचे विषय :

4. अध्यापनाचा अनुभव :

माध्यमिक शिक्षक ( ) मेथड मास्टर ( ) लेक्चरर ( )
रिडर ( ) प्राध्यापक ( )

5. सेवांतर्गत प्रशिक्षण :

चर्चा सत्रे ( ) शिबिरे ( ) उद्बोधन वर्ग ( )

आयोजन करणाऱ्या संस्था :

कालावधी :

6. मुक्त विद्यापीठाचे बी.एड., एम.एड. चे काम केल्याचा अनुभव – ( )

सैध्दांतिक भाग :5

आपण कोणते विषय शिकविले ? कोणती संदर्भ पुस्तके वाचली ?

स्वाध्याय पुस्तिकेचा वापर करता का? होय ( ) नाही ( )

पुस्तिकेच्या दर्जाबद्दल आपले मत सांगा.

चांगला ( ) मध्यम ( ) बरा ( )

दर्जा सुधारण्यासाठी सुचवा –

1.

2.

मुक्त विद्यापीठाकडून पुरेसे संदर्भ साहित्य प्राध्यापकांना मिळते कां ?

होय ( ) नाही ( )

तुम्ही शिकवत असलेल्या विषयातील कोणता भाग चांगला व कोणता भाग अध्यापनाच्या दृष्टीने अवघड वाटला ?

चांगला विषय –

अवघड विषय –

सदर अवघड विषय सोपा करण्यासाठी तुम्ही कोणते उपाय सुचवाल ?

तुम्ही शिकवत असलेल्या विषयाची उद्दिष्टांपैकी कोणती उद्दिष्टे साध्य होणे अवघड वाटली?

ती साध्य करण्यासाठी उपाय सुचवा.

शिवाजी विद्यापीठाच्या बी.एड. अभ्यासक्रमाशी तुलना करता शिवाजी व मुक्त विद्यापीठ यापैकी कोणता अभ्यासक्रम दर्जेदार वाटतो ? याबाबतचे मत सांगा.

6. तुमच्या महाविद्यालयात असणाऱ्या वैकल्पिक विषयाशिवाय आणखी कोणते वैकल्पिक विषय असावेत असे आपणास वाटते ?

1.

2.

7. समुपदेशनामध्ये विद्यार्थी सहभागी होत नाहीत याची आपणास वाटणारी कारणे कोणती ?

समुपदेशन अधिक प्रभावी करण्यासाठी उपाय सुचवा.

8. तुमच्या विषयाच्या अध्यापनाकरीता कोणती दृक–श्राव्य साधने वापरली? कृपया नमूद करा.

3. **प्रात्यक्षिक भाग** :–

1. प्रत्येक सैध्दांतिक विषयावर दिलेली प्रात्यक्षिके पुरेशी आहेत का?

होय (   ) नाही (   )

नसल्यास काय करावे असे आपणास वाटते ?

2. विद्यार्थ्यांच्या प्रात्यक्षिक कामाचे मूल्यमापन करताना आपणास खालीलपैकी कोणत्या अडचणी येतात? त्या अडचणीसमोर (✓) अशी खूण करा.

1. मूल्यमापनास पुरेसा वेळ मिळत नाही. (   )
2. मूल्यमापनाची साधने नसतात. (   )
3. मूल्यमापनासंबंधी प्रशिक्षण नाही. (   )
4. मूल्यमापन कसे करावे हे समजत नाही. (   )
5. प्रात्यक्षिक पूर्ण नसते परंतु अंतर्गत गुण कमी पडतात म्हणून काही वेळेस गुण देताना सढळ हाताने द्यावे लागतात. (   )

3. प्रात्यक्षिकांना सढळ हाताने गुण दिले जातात या मताशी आपण सहमत आहात कां ?

पूर्णतः सहमत (   ) सहमत (   ) सांगता येत नाही (   ) असहमत (   )

पूर्णतः असहमत (   )

सूक्ष्म अध्यापन :-

1. सूक्ष्म अध्यापन कौशल्यांचे दिग्दर्शन घेता कां ? नसल्यास ते घेणे आवश्यक वाटते कां?

होय ( ) नाही ( )

2. सूक्ष्म अध्यापन प्रशिक्षण कार्यक्रमात प्रत्येक सुक्ष्म अध्यापन पाठासाठी दिलेले निरीक्षण नोंदपत्रक योग्य आहे किंवा नाही ?

होय ( ) नाही ( )

3. सूक्ष्म अध्यापन कौशल्याचे निदान करण्याची पध्दती कशी आहे ?

कौशल्याचे निदान कसे होते ?

योग्य ( ) अयोग्य ( )

योग्य असल्यास का ?

अयोग्य असल्यास का ?

4. सूक्ष्म अध्यापन सराव कार्यात विद्यार्थ्यांना प्रत्याभरण कसे देता? ते पुरेसे आहे कां? प्रत्याभरण चांगले होण्यासाठी उपाय सुचवा.

1.

2.

5. सूक्ष्म अध्यापन पाठात अध्यापन-पुनराध्यापन सत्राची कौशल्ये मिळेपर्यंत आवृत्ती केली जात नाही. या मताशी आपण कितपत सहमत आहात ?

पूर्णतः सहमत ( ) सहमत ( ) सांगता येत नाही ( )

असहमत ( ) पूर्णतः असहमत ( )

6. सूक्ष्म अध्यापन कौशल्यांचे सुक्ष्मपणे मूल्यमापन केले जात नाही. त्यामुळे सूक्ष्म अध्यापनाचा हेतू साध्य होत नाही . या मताशी आपण कितपत सहमत आहात ?

पूर्णतः सहमत ( ) सहमत ( ) सांगता येत नाही ( )

असहमत ( ) पूर्णतः असहमत ( )

5, <u>सरावपाठ – प्रशिक्षण</u> :५

1. सरावपाठ केंद्रावर किती व शाळेंत किती घेता?

2. छात्रशिक्षक सरावपाठ घेतानाच त्या प्रत्येक सरावपाठाचे मूल्यमापन करता का?

होय ( ) नाही ( )

3. सरावपाठाचे मूल्यमापन झाल्यावर छात्रशिक्षकास दिलेले प्रत्याभरणाचे स्वरूप कसे असते ?

4. विद्यार्थ्यांचा सरावपाठाच्या मूल्यमापनाबाबत आपण समाधानी आहात कां ?

होय ( ) नाही ( )

नसल्यास उणीवा कोणत्या आहेत ?

कोणते उपाय सुचवाल ?

5. प्रत्येक सराव पाठाच्या मूल्यनापनातून विद्यार्थी शिक्षकास पुरेसे प्रत्याभरण मिळत नर पहिला पाठ व शेवटचा पाठ यांत काही फरक नसतो. या विधानाशी आपण कितपत आहात?

पूर्णतः सहमत ( ) सहमत ( ) सांगता येत नाही ( ) असहमत ( )

पूर्णतः असहमत ( )

6. सरावपाठ दर्जेदार होण्यासाठी कोणते उपाय सुचवाल ?

7. सहाध्यायी पर्यवेक्षित सरावपाठ किती घेतात ?

सहाध्यायी पर्यवेक्षित सरावपाठाबाबत कोणत्या सुधारणा सुचवाल ?

1.

2

6. सहशालेय उपक्रम :-

1. अभ्यासानुवर्ती कार्यक्रमातील विद्यार्थ्यांच्या सहभागाची नोंद कशी ठेवता ?

2. विद्यार्थ्यांच्या सहभागाचे मूल्यमापन कसे करता ?

3. काही प्रमाणातच विद्यार्थी कार्यक्रमात सहभागी होतात. परंतु सहभागी न झालेल्या विद्यार्थ्यांचे मूल्यमापन कसे करता ?

4. विद्यार्थ्यांची गुणवत्ता व आपण केलेले मूल्यमापन यात फरक असतो असे आपणास वाटते का ?

होय ( ) नाही ( )

7. समाजसेवा :-

1. खालीलपैकी आपल्या महाविद्यालयात कोणत्या स्तरावर समाजसेवेचे प्रात्यक्षिक घेतले जाते तिथे (✓) अशी खूण करा.

1. शालेय स्तर ( ) 2. महाविद्यालयीन स्तर ( ) 3. सामाजिक स्तर ( )

2. समाजसेवेचे काम सुरू असतानाच गुण देता का ?

होय ( ) नाही ( )

3. समाजसेवेचा कार्यक्रम व त्याचे होणारे मूल्यमापन यांच्यात तारतम्य नसते. या विधानाशी आपण कितपत सहमत आहात ?

पूर्णतः सहमत ( ) सहमत ( ) सांगता येत नाही ( ) असहमत ( )

पूर्णतः असहमत ( )

8. कार्यानुभव :-

1. कार्यानुभवाची कोणत्या प्रकारची प्रात्यक्षिके विद्यार्थ्यांकडून करवून घेता ?

2. विद्यार्थ्यांच्या कार्यानुभवाच्या अहवालात साम्य आढळल्यास त्याचा गुणावर परिणाम होतो कां ?

होय ( ) नाही ( )

9. <u>स्वध्याय</u> :-

1. स्वाध्याय तपासल्यावर प्रत्येक विद्यार्थ्यांस त्याचे गुण दोष सांगितले जातात कां ?

होय ( ) नाही ( )

2. स्वाध्यायास दिले जाणारे गुण भरमसाठ असतात या मताशी आपण सहमत आहात कां ?

पूर्णतः सहमत ( ) सहमत ( ) सांगता येत नाही ( )

असहमत ( ) पूर्णतः असहमत ( )

3. एका पेपरच्या एका विभागाचा एकच स्वाध्याय घेतला जातो त्यामुळे विद्यार्थ्यांचा प्रश्नाची उत्तरे लिहिण्यास पुरेसा सराव होत नाही, परिणामी विद्यार्थी वार्षिक परीक्षेत समाधानकारकपकणे उत्तरे लिहू शकत नाहीत. या मताशी आपण कितपत सहमत आहात ते (✓) अशी खूण करून दाखवा.

पूर्णतः सहमत ( ) सहमत ( ) सांगता येत नाही ( ) असहमत ( )

पूर्णतः असहमत ( )

10. <u>वार्षिक पाठ</u> :-

1. वार्षिक पाठ परीक्षेत घेतलेल्या केवळ दोन पाठांवरून विद्यार्थी शिक्षकाचे मूल्यमापन करणे योग्य नव्हे. या मताशी आपण कितपत सहमत आहात ?

पूर्णतः सहमत ( ) सहमत ( ) सांगता येत नाही ( ) असहमत ( )

पूर्णतः असहमत ( )

2. मुंबई विद्यापीठाप्रमाणे वार्षिक पाठ रद्द करावेत असे आपणास वाटते कां ?

होय ( ) नाही ( )

क्षमताधिष्ठित शिक्षक–प्रशिक्षणाची संकल्पना प्रचलित बी.एड्.अभ्यासक्रमात राबवून विद्यार्थी शिक्षकांच्या किमान अपेक्षित क्षमतांचे मूल्यमापन केले पाहिजे. या विधानाशी आपण कितपत सहमत आहात ?

पूर्णतः असहमत (   ) सहमत (   ) सांगता येत नाही (   ) असहमत (   )

पूर्णतः असहमत (   )

वर्षातील दैनंदिन कामावर ~~सुट्ट्यांतील~~ सुट्टीतील मुक्त विद्यापीठाच्या कामाचा परिणाम होतो का ?

होय (   )   नाही (   )

जर कामावर विपरीत परिणाम होतो असे वाटत असल्यास पर्यायी योजना सुचवा .

1.

2.

3.

~~म~~ मुक्त विद्यापीठाचा अभ्यासक्रम अधिक परिणामकारक रीतीने राबविण्या करिता दर्जेदार उपाय सूचवा.

1.

2.

3.

एकूण मुक्त विद्यापीठाच्या बी.एड. प्रशिक्षण कार्यक्रमात आपणास उणीवा वाटत असल्यास त्या नमूद करा.

1.

2.

3.

परिशिष्ट ' ड '

मुलाखत अनुसूची - केंद्रसंचालक

1. मुक्त विद्यापीठाचा बी. एड्. कोर्स राबवताना कॉलेजच्या व्यवस्थापनामध्ये कोणत्या अडचणी येतात ?
2. मुक्त विद्यापीठाचा अभ्यासक्रम कॉलेजमध्ये राबवताना तुमच्या शाखेवर ताण पडतो का ?
3. मुक्त विद्यापीठामार्फत दिले जाणारे मानधन पुरेसे आहे असे आपणास वाटते का ?
4. मुक्त विद्यापीठाचा बी. एड्. शिक्षणक्रम व आपला नियमित बी. एड्. शिक्षणक्रम यातील तफावत काय आहे ?
5. मुक्त विद्यापीठाच्या बी. एड्. शिक्षणक्रमासाठी स्वतंत्र स्टाफ असावा का ? हे काम कोणी करावे असे आपणास वाटते ?
6. मुक्त विद्यापीठाच्या राबवल्या जाणा-या बी. एड्. अभ्यासक्रमाच्या कार्यवाहीबाबत आपले मत काय आहे ?
7. मुक्त विद्यापीठाच्या बी. एड्. कोर्सच्या दर्जाबाबत आपले मत काय आहे ?
8. स्वयंअध्ययन साहित्य पुरेसे आहे का ? त्याच्या दर्जाबाबत आपले मत काय ?
9. मुक्त विद्यापीठाच्या कोर्सबाबत प्रयोगशाळा, इमारत व अन्य सुविधा याबाबत विद्यापीठाने काय करावे असे आपणांस वाटते ?

परिशिष्ट ' ई '

मुलाखत अनुसूची - समन्वयक

1. मुक्त विद्यापीठाचा अभ्यासक्रम व स्वयंअध्ययन पुस्तिका याबाबत आपले मत काय ?
2. मुक्त विद्यापीठामार्फत दिले जाणारे मानधन पुरेसे आहे असे आपणांस वाटते का ?
3. केंद्रसंचालकांकडून पुरेसे सहकार्य मिळते का ? कोणत्या प्रकारचे ?
4. बी. एड्. शिक्षकणक्रमातील कोणता भाग राबविण्याच्या दृष्टीने कठीण जातो ? का ?
5. मुक्त विद्यापीठाचा दिलेला कालावधी पुरेसा वाटतो का ?
6. प्रात्यक्षिक कामाच्या मूल्यमापनात कोणत्या त्रुटी राहतात ?
7. प्रशिक्षणार्थींचा शिक्षणाकडे पाहण्याचा दृष्टीकोन आपल्या मते कोणता असतो ?
8. समन्वयकांना मुक्त विद्यापीठाकडून कोणत्या प्रकारचे मार्गदर्शन मिळावे असे आपणास वाटते ?
9. समंत्रण परिणामकारक होते का ? त्यामध्ये कोणत्या अडचणी येतात ?

परिशिष्ट ' फ '

मुलाखत अनुसूची - प्रशिक्षणार्थी

1. बी. एड् शिक्षणक्रम पूर्ण करताना कोणत्या अडचणी येतात ?
2. स्वयंअध्ययन पुस्तिकात दिलेले संदर्भग्रंथ वाचता का ?
3. समंत्रणात सहभागी होता का ?
4. प्रात्यक्षिक कामाचा अहवाल लिहिण्यास पुरेसा कालावधी मिळतो का ?
5. मानसशास्त्रातील प्रयोग घरी कोणते व महाविद्यालयात कोणते
6. सरावपाठांचे दिग्दर्शन महाविद्यालयात होते. हे पाठ आदर्श असतात का ? याबाबत आपले मत काय ?
7. ऐच्छिक विषय कोणते निवडले ? शैक्षणिक तंत्रज्ञान हा विषय का निवडला नाही ?
8. अभिरूप अध्यापन पाठ घेताना कोणत्या अडचणी येतात ?
9. कार्यानुभवाच्या प्रात्यक्षिकाबाबत आपले मत काय ?